

No crec, però, que la Llei resolgui tots el problema de la llibertat de càtedra en la seva harmonització amb altres llibertats, singularment amb la de l'empresari per a establir el «caràcter propi del centre». I això no per una hipotètica manca de voluntat del legislador, sinó per les pròpies característiques aberrants del nostre sistema educatiu, producte d'una dissortada història.

Apart la intransigència d'una gran part de la dreta, acostumada a tenir-ho tot durant massa temps, i incapaç d'assumir la transacció social, garantia de la democràcia, hi ha el fet fonamental de que el nostre sistema educatiu ha hagut d'assumir —inclús constitucionalment— la presència d'un «cos estrany» com ho és la «propietat» del centre. És un element del qual els interessos —econòmics, ideològics— han d'entrar necessàriament en colisió, en un o altre moment, amb els dels autèntics —i que haurien de ser únics— protagonistes de l'ensenyança: els alumnes, els pares i els professors.

És per això que pens que la LODE representa una porta oberta a l'avanç, però no l'avanç ell mateix, el qual haurem de conquerir cada dia al temps que generem una realitat a on sigui necessària una llei més progressista. Una llei a on es digui, per exemple, amb tota claredat, que la creació d'un centre d'ensenyança amb doblers privats no ha de tenir altra contrapartida que la satisfacció d'haver contribuït al progrés i al benestar social. Una llei a on es digui que la Llibertat de Càtedra, la llibertat de consciència i expressió relativa al nostre àmbit professional, no ha de tenir més límits que els imposats per la matèria que s'imparteix i el respecte al lliure criteri dels alumnes. Una llei d'educació que digui que el compromís amb la realitat de l'ensenyant, com a tal ensenyant, és una obligació i no, purament, una difícil possibilitat.

Albert Catalán
Profesor de B.U.P.

¿Llibertat d'ensenyança o les llibertats dins l'ensenyament?

Un ampli sector de la societat, davant el projecte de llei que deu regular el Dret a l'Educació (LODE), s'està demanant si a la fi haurem trobat un sistema que garanteixi les llibertats a l'escola. Això i tot, altres grups molt concrets estan defensant un únic aspecte de la llibertat d'ensenyança, recollit per descomptat a la Constitució (art. 27), el que permet que tota persona física o jurídica tingui la llibertat per a crear centres docents. Però és aquesta una lectura molt restringida de la nostra Constitució.

És evident el dret constitucional que té tothom —entitats i persones individuals— a contribuir a la creació de places escolars i inclús a fixar un ideari. Però a partir d'ací comencen els drets dels pares de família, professors, alumnes, personal no docent i administració (estatal, autonòmica i municipal). Ni la Constitució ni les sentències del Tribunal Constitucional diuen a cap banda que el dret a fundar centres escolars impliqui el dret a dirigir-los, a contractar, a acomiadar o a pagar directament els professors.

Doncs si aquests aspectes bàsics quedassin a cura del CONSELL ESCOLAR els professionals d'aquest servei públic que és l'Ensenyament es llevarien una llosa de damunt.

Quant al polèmic tema de l'ideari direm que aquesta reivindicació irrenunciable de la patronal, incorporada a la LOECE, significa una limitació a la llibertat d'ensenyança dels professors, una limitació també a l'actuació de les APAS i als drets d'informació pluralista, opinió i elecció ideològica dels alumnes.

Això no obstant, ens tranquil·litza una mica el fet que la sentència del Tribunal Constitucional (sobre la LOECE) afirmàs que l'ideari s'ha d'ajustar als principis constitucionals, al respecte als drets fonamentals, al servei de la veritat i a les exigències de la ciència i que la LODE marqui entre altres finalitats de l'activitat educativa «la formació en el respecte als drets i llibertats fonamentals dins els principis democràtics de convivència i de l'exercici de la tolerància i de la llibertat» (art. 2.º, b), «la transmissió de coneixements científics, humanístics i estètics» (art. 2.º, d), «la preparació per a participar activament en la vida social i cultural» (art. 2.º, f) i «la formació per a la pau, la cooperació i la solidaritat entre els pobles» (art. 2.º, g).

Sabem que hi ha moltes llibertats enfrontades dins el terreny de l'Ensenyament. Es tracta de trobar l'equilibri entre la llibertat de l'empresa que proporciona l'àmbit espacial i proposa un ideari, la llibertat d'uns pares que cerquen una plaça escolar gratuïta i amb qualitat per als seus fills, la llibertat d'uns al·lots que tenen dret a una ensenyança democràtica, pluralista —és a dir participativa i crítica—, i la llibertat de càtedra d'uns professors que sols té com a límits el dret a l'honor i a la intimitat dels alumnes que l'envolten. Amb una paraula, sense totalitarismes i amb bona voluntat la societat pot superar aquest repte i assolir una *ENSENYANÇA en llibertat i amb llibertats*.

Juli Jurado
Professor de I.B.